

سیاست ها، جهت گیری ها و اهداف بخش امور دریای کشور در برنامه پنجم توسعه

الف) سیاست های کلی و جهت گیری ها

- ۱- اقتدار دریایی به عنوان فرآیندی از توانمندی و حضوری قدرتمند در تمامی زمینه های دریایی در سطح منطقه براساس سند چشم انداز.
- ۲- توسعه انواع فعالیت های اقتصادی مرتبط با دریاها، سواحل و پسرانه ها و فراهم کردن شرایط و بسترهای محیطی لازم برای جذب جمعیت به شهرها و روستاهای بندری و ساحلی.
- ۳- جهت دهی سیاست ها و برنامه های کشور در سطوح بین المللی، منطقه ای، ملی و محلی براساس توسعه دریامحور مطابق با نظر مقام معظم رهبری و با در نظر گرفتن ظرفیت ها و مزیت های سواحل و دریاها ی کشور.
- ۴- تدوین قوانین و ایجاد زیرساخت های لازم در جهت ایجاد تسهیلات لازم و تشویق بخش خصوصی به سرمایه گذاری و حضور هرچه بیشتر بخش خصوصی در کلیه فعالیت های اقتصادی مرتبط با دریاها، سواحل و پسرانه ها با توجه به اصل ۴۴ قانون اساسی.
- ۵- تدوین سیاست های مرتبط با سهم ایران از تولید نفت و گاز در دریا.
- ۶- ایجاد بسترهای لازم جهت اعمال مدیریت یکپارچه دریایی در کل کشور به منظور پیاده سازی سیاست ها و قوانین و بهره مندی بهینه از پتانسیل های موجود.
- ۷- ارتقاء بنادر کشور به نسل سوم به گونه ای که با بنادر منطقه قابل رقابت بوده و زمینه لازم برای دستیابی به بندر اول منطقه در افق چشم انداز فراهم گردد.
- ۸- توجه به حمل و نقل رودخانه ای بالاخص در استان خوزستان.
- ۹- ایجاد ارتباط و حمل و نقل دریایی بار و مسافر بین استان های ساحلی کشور.

ب) اهداف کمی و شاخص های مطلوب

- ۱۰- شاخص های مطلوب زیست محیطی در رابطه با کلیه فعالیت های کشتیرانی، کشتی سازی و تأسیسات و فعالیت های بندری تعریف و ایجاد شود.
- ۱۱- اهداف کمی مرتبط با تولید نفت و گاز و دیگر فرآورده ها در دریا و نیز اهداف کمی مرتبط با میزان مطلوب سرمایه گذاری در تأسیسات نفتی در دریاهای کشور متناسب با چشم انداز ۲۰ ساله تعیین شود.
- ۱۲- نظام تشخیص صلاحیت حرفه ای برای مشاوران، پیمانکاران، شرکت های حمل و نقلی، دریانوردان، مهندسان دریایی و به طور کلی کلیه مشاغلی که به نوعی با فعالیت های دریایی و صنعت دریایی به طور مستقیم در ارتباط می باشند ایجاد شود.
- ۱۳- تا پایان سال ۱۳۸۹ یک فروند کشتی آموزشی برای کارورزی دریانوردان در رده های مختلف خریداری شود و مورد بهره برداری قرار گیرد.

- ۱۴- سهم تعاونی‌های دریایی بار و مسافر تا پایان برنامه حداقل به دو برابر وضعیت موجود افزایش یابد.
- ۱۵- بسترهای لازم جهت دستیابی به حداقل ۳۰ میلیون تن ترانزیت از مبادی دریایی کشور تا پایان برنامه ایجاد شود.
- ۱۶- در سال ۱۳۸۹، مراکز تجسس و نجات منطبق با الزامات کنوانسیون SAR در خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر به بهره‌برداری برسد.
- ۱۷- صنعت اوراق کشتی با توجه به ملاحظات زیست محیطی در مناطق ساحلی کشور ایجاد شود.
- ۱۸- به منظور ارتقاء ایمنی حمل و نقل دریایی کشور، کلیه آبراهه‌ها و بنادر کشور از موانع و شناورها و اجسام مغروق پاکسازی شوند.
- ۱۹- تا پایان برنامه پنجم، با استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر مانند انرژی‌های حاصل از امواج و جزر و مد دریا به جای انرژی با منشاء فسیلی، برق و انرژی مناطق ساحلی تأمین شود.
- ۲۰- شوری‌زدائی از سواحل، جزایر و بنادر کشور جزء برنامه‌های اصلی تلقی و طرح آن از سال ۱۳۸۹ اجرا شود.
- ۲۱- تأمین آب شرب مناطق ساحلی و جزایر کشور از طریق طرح شیرین‌سازی آب دریا ظرف مدت برنامه پنجم، حداقل آب شرب دو شهر ساحلی و دو جزیره ایرانی تا پایان برنامه از این طریق تهیه و تأمین گردد.
- ۲۲- طرح تولید محصولات کشاورزی و دامی مقاوم در مقابل شوری آب در جزایر و بنادر ایران تهیه و ظرف مدت برنامه پنجم اجرا شود.
- ۲۳- طرح ایجاد محیط سبز در مناطق دریایی کشور با توجه به نوع آب و هوا و گونه‌های گیاهان مقاوم در مقابل شوری آب تهیه و در طول برنامه اجرا شود.
- ۲۴- سیاست‌های حمایتی و تشویقی جهت حضور هرچه بیشتر صنعتگران داخلی بالاخص بخش خصوصی در صنایع دریایی مادر، نظیر صنعت کشتی‌سازی، سازه‌ها و سکوها دریایی و تأمین منابع مورد نیاز آنها تدوین شود.
- ۲۵- صنایع دریایی زیرمجموعه وزارت صنایع با توجه به اصل ۴۴ قانون اساسی به بخش خصوصی واگذار شود.

ج) امور فرهنگی

- ۲۶- شبکه دریا در صدا و سیما در سال ۱۳۸۹ ایجاد گردد، شغل دریانوردی به صورت مطلوب و ریشه‌ای به جوانان شناسانده شود و ده درصد کل برنامه‌سازی صدا و سیما به ترویج و توسعه فرهنگ دریایی اختصاص یابد.
- ۲۷- موضوع "خانواده و دریا" در سال ۱۳۸۹ جزء برنامه اصلی مرکز امور زنان و خانواده ریاست جمهوری قرار گیرد.
- ۲۸- جایگاه بخش امور دریایی در نقشه علمی کشور مشخص و در سال ۱۳۸۹ نهایی گردد.
- ۲۹- تهیه مستندات تاریخی برای تثبیت موقعیت کشور به ویژه خلیج فارس در سال ۱۳۸۹ اولویت یابد.
- ۳۰- طرح چاپ و انتشار کتب علمی و حرفه‌ای با نام خلیج فارس در دانشگاه‌های جهان توسط اساتید معروف پیگیری و در طول برنامه اجرا شود.
- ۳۱- در سال ۱۳۸۹، فرهنگ‌های لغات دریایی موجود کشور بررسی و فرهنگ بزرگ و جدید لغات دریایی منتشر شود.

۳۲- در کلیه بنادر و جزایر اصلی جنوب و شمال کشور تأسیسات تفریحی و گردشگری دریایی شامل مجموعه سرگرمی‌های آبی، همراه با استفاده از تجهیزاتمانند هواناو و قایق پرنده و مجموعه آکواریوم دریایی و غیره از طریق تسهیلات بانکی بلندمدت و بدون بهره ایجاد شود و از سال ۱۳۹۱ به بهره‌برداری برسد.

۳۳- تا پایان سال ۱۳۹۰، مراکز آموزشی، مدارس و هنرستان‌های کار و دانش امور دریایی کشور توسط وزارت آموزش و پرورش در کلیه استان‌های ساحلی تأسیس شود. متون درسی تئوری و عملی با هماهنگی کامل وزارت راه و ترابری و منطبق با نیازهای شغلی و سطح سواد داوطلبان تهیه گردد.

۳۴- تا پایان سال ۱۳۸۹، متولی آموزش دریایی کشور تعیین و منابع سرمایه‌گذاری شده در بخش آموزش امور دریایی کشور، با هماهنگی وزارت آموزش و پرورش و وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری و وزارت راه و ترابری تحت سیاست واحد آموزشی درآیند و مورد بهره‌برداری بهینه قرار گیرند.

۳۵- در دو بندر اصلی کشور تا پایان سال ۱۳۸۹، ضمن تقویت سایت‌های اطلاع‌رسانی اینترنتی، مراکزی برای توزیع کتب، نشریات و نقشه‌جات دریایی تعیین و اعلام گردد.

۳۶- در طول برنامه پنجم، ترویج مصرف غذاهای دریایی جزء برنامه وزارتخانه‌های ذیربط قرار گیرد.

۳۷- اهمیت کار کارکنان سکوه‌های دریایی (تولیدی، حفاری و غیره) و حساسیت کار در میداین مشترک نفتی در کشور به نحو مقتضی برجسته و ترویج شود.

د) امور علمی و فن‌آوری

۳۸- کلیه آموزش‌های حرفه‌ای و زیربنایی مرتبط با صنعت و فعالیت‌های دریایی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی و تخصصی کشور بومی‌سازی شوند و به موضوع طب در دریا و مدیریت اجرایی پروژه‌های دریایی در دانشگاه‌ها توجه ویژه مبذول گردد.

۳۹- کلیه مدارک صلاحیت اعطاء شده به دریانوردان در هر مقطع شغلی از نظر علمی - کاربردی ارزیابی و معادل‌سازی گردند.

۴۰- در طول برنامه شاخص‌های مربوط به تکنولوژی‌های تولید نفت و گاز تبیین شود.

۴۱- از سال ۱۳۹۰، شبکه مجازی بهره‌برداران امور دریایی کشور راه‌اندازی شود.

۴۲- مراکز تحقیقات حرفه‌ای دریایی با تجهیزات و آزمایشگاه‌های لازم جهت ارتقاء دانش دریایی کشور و ایجاد بسترهای لازم به منظور ورود به عرصه فن‌آوری و تکنولوژی بومی تا پایان مدت برنامه ایجاد شود.

۴۳- مرکز ملی داده‌های اقیانوسی و دریایی کشور ایجاد شود.

۴۴- نقشه آب و هوای دریایی ایران در سال ۱۳۸۹ تهیه و منتشر گردد و نقاط مرزی دریایی با حفظ منافع ملی تثبیت شوند.

۴۵- مراکز تحقیقاتی هواشناسی دریایی، شبکه رادار هواشناسی، بانک اطلاعات هواشناسی دریایی، مدل‌های پیش‌بینی دریایی از سال ۱۳۹۰ در استان‌های ساحلی شمال و جنوب کشور توسعه یابد.

۴۶- هوانما در کلیه پایانه‌های دریایی کشور و مراکز اطلاع‌رسانی دریایی نصب گردد و سامانه‌های هشدار مخاطرات دریایی و هشدار سونامی از سال ۱۳۹۱ راه‌اندازی شود.

۴۷- شبکه منطقه‌ای پیش‌بینی و پایش هواشناسی دریایی با مشارکت کشورهای حاشیه مرزهای آبی کشور از سال ۱۳۹۰ ایجاد شود.

۴۸- تا پایان مدت برنامه، برای اندازه‌گیری پارامترهای دریایی در دریای خزر، خلیج فارس و دریای عمان و گشت‌های تحقیقاتی در اقیانوس هند، از داده‌های ماهواره‌ای بهره‌گرفته و یا گشت‌های منظم دریایی برقرار شود.

ه) امور اجتماعی

۴۹- تا پایان سال ۱۳۹۰، کلیه بهره‌برداران بخش امور دریایی کشور مشمول طرح طبقه‌بندی مشاغل، طرح مذکور را اجرا کرده باشند.

۵۰- در سال ۱۳۸۹، قانون کار امور دریایی کشور با استفاده از کنوانسیون یکپارچه کار دریایی که در حال طی مراحل استصوابی است، به تصویب برسد.

۵۱- کلیه بهره‌برداران امور دریایی کشور، مقررات، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های حفاظت فنی و ایمنی کارگران به شرح مواد ۸۷ تا ۹۱ قانون کار را در طول برنامه پنجم دقیقاً رعایت نمایند.

۵۲- از ابتدای سال ۱۳۸۹، پوشش‌های رفاهی و درمانی دریانوردان شاغل در تمامی بخش‌های سنتی، منطقه‌ای و اقیانوسی تأمین شده و بیمه مسئولیت مدیران و مسئولان صنعت دریایی نیز تأمین گردد.

۵۳- نقش کارکنان شرکت‌های نفتی در مناطق دریایی، جزایر و سکوها و امور مرتبط با ورزش، طرح طبقه‌بندی مشاغل، خانواده‌ها و سایر موارد مرتبط با این کارکنان مد نظر قرار گیرد.

۵۴- ورزش‌های ساحلی و باشگاه‌های ورزشی ویژه دریانوردان در بنادر و جزایر ایران در طول برنامه پنجم توسعه و گسترش یابد.

۵۵- در سال ۱۳۸۹، واحدهای تخصصی ایمنی و بهداشت کار در ارکان سازمانی بهره‌برداران امور دریایی کشور پیش‌بینی و اجرایی شود.

۵۶- از شروع سال ۱۳۸۹، متولی محیط زیست دریایی کشور مشخص شده و کلیه اقدامات عمرانی و استقرار واحدهای صنعتی در مناطق مختلف و سواحل کشور منوط به ارائه گزارش اثرات زیست‌محیطی گردد و برنامه آمایش ناحیه بر پایه امکان‌سنجی، توان‌سنجی، ظرفیت‌یابی و ارزیابی پیامدهای آنها تنظیم شود.

۵۷- از شروع سال ۱۳۹۰، مقررات مناطق ویژه دریایی، نتایج طرح‌های مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی و آمایش سرزمین در طرح و توسعه صنایع دریایی و بندری رعایت شود.

۵۸- کلیه صنایع آلوده‌کننده محیط زیست دریایی مکلف به ایجاد و بهره‌برداری از سیستم تصفیه سپتیک شوند و این طرح در سال ۱۳۹۰ برای کلیه صنایع آلوده‌کننده‌های شیمیایی دقیقاً اجرا شود.

- ۵۹- تا پایان سال ۱۳۹۰ براساس الزامات ضوابط I, II, III, IV, V و VI کنوانسیون مارپول، بنادر کشور به تسهیلات دریافت، پردازش و دفع مواد زائد ناشی از کشتی‌ها مجهز شوند.
- ۶۰- واگذاری عملیات جمع‌آوری آلودگی از سطح دریا به بخش خصوصی با مشارکت وزارت نفت و راه و ترابری (سازمان بنادر و دریانوردی) تا پایان سال ۱۳۹۱ اجرایی شود.
- ۶۱- سامانه پایش هوایی به منظور کنترل و پایش جستجو و نجات دریایی و مقابله با آلودگی آب دریا تا پایان سال ۱۳۹۰ برقرار گردد.
- ۶۲- مدیریت جامع ایمنی دریانوردی در طول برنامه پنجم تدوین گردد.
- ۶۳- از ابتدای سال ۱۳۸۹ به هیچیک از مالکین یا مدیران شناورها اجازه تردد داده نشود مگر پوشش بیمه‌ای مناسب برای شناور و خدمه آن تحصیل شده باشد.

و) امور اقتصادی

- ۶۴- فرصت‌های سرمایه‌گذاری برتر در بخش امور دریایی کشور تا پایان سال ۱۳۸۹ منتشر و بسته امنیت سرمایه‌گذاری خارجی در این بخش تهیه و اجرا شود.
- ۶۵- قانون سرمایه‌گذاری خارجی در مناطق آزاد به سرمایه‌گذاری خارجی در بخش امور دریایی (بنادر تجاری و صنایع دریایی) تسری یابد و تا پایان سال ۱۳۸۹ مالکین کشتی‌های نو از پرداخت مالیات به مدت ۱۵ سال معاف شوند.
- ۶۶- نام کشتی از فهرست کالای قابل ترخیص گمرکی حذف و مالکین کشتی از ترخیص گمرکی در گمرکات ایران معاف شوند.
- ۶۷- از ابتدای سال ۱۳۸۹، حق بیمه سرمایه‌گذاری در بخش امور دریایی کشور، توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی تأمین و پرداخت گردد.
- ۶۸- زمینه‌های تعاملی با بانک‌ها در جهت حمایت و سرمایه‌گذاری در صنعت دریانوردی و اعطای تسهیلات بانکی براساس مصوبه صندوق ذخیره ارزی ایجاد شده با تقویت صندوق پیش بینی شده در لایحه تشکیل شورای عالی صنایع دریایی طرح خدمات بانکی و بیمه‌ای توسعه دریامحور و بورس امور دریایی تهیه و از سال ۱۳۸۹ اجرا شود.
- ۶۹- از ابتدای سال ۱۳۸۹ فعالیت شرکت‌های کشتیرانی و خدمات شرکت‌های حمل و نقل ایرانی در بخش ترانزیت و ترانشیپ کالا و شرکت‌های پشتیبانی‌کننده ساحلی در زمره شرکت‌های صادرکننده خدمات لحاظ شود.
- ۷۰- شاخص‌های مرتبط با میزان سرمایه‌گذاری در دریا، میادین مشترک و غیره تعیین گردند.
- ۷۱- به منظور افزایش سهم ایران در میزان کل حمل و نقل دریایی کالاهای خشک و کانتینری جهان و بهره‌برداری بیشتر از منابع مشترک نفت و گاز با همسایگان، خرید شناورهای اقیانوس‌پیمای مورد نیاز شرکت‌های کشتیرانی و تأسیسات مورد نیاز صنایع فراساحلی از خارج از کشور بلامانع اعلام شود.
- ۷۲- کارکنان شاغل بر روی شناورهای سنتی، منطقه‌ای و اقیانوس‌پیمای از پرداخت مالیات معاف شوند.

- ۷۳- به منظور گسترش سهم اشخاص حقیقی و یا حقوقی ایرانی در ناوگان کشتیرانی جهان، از ابتدای سال ۱۳۸۹ اخذ عوارض پرچم از مالکین ایرانی (بدون توجه به پرچم کشتی) لغو گردد.
- ۷۴- تولیدکنندگان فولاد و آلومینیوم در داخل کشور مکلف شوند تا پایان سال ۱۳۹۰ فولاد و آلومینیوم مرغوب دریایی منطبق با استانداردهای بین‌المللی تولید کنند و تحویل صنایع دریایی دهند.
- ۷۵- کلیه سفارش‌دهندگان ساخت شناورهای خدماتی به خارج از کشور، ابتدا از حداکثر توان واقعی ساخت داخلی (در صورت داشتن امکانات و توانایی مناسب) بهره‌گیرند.
- ۷۶- تا پایان سال ۱۳۹۰، طرح ساخت کلیه اجزاء شناور در داخل کشور تهیه شود و برنامه اجرایی آن به تصویب برسد.
- ۷۷- باید از سال ۱۳۸۹، خدمات سوخت رسانی و تأمین آذوقه کشتی‌ها در بنادر خلیج فارس اجرایی شود.
- ۷۸- رویکرد اساسی صنایع کشتی‌سازی در ایران در طول مدت برنامه ارائه خدمات تعمیراتی مطلوب به صاحبان کشتی و صادرات خدمات خواهد بود. به صنایع دریایی دریافت‌کننده سفارش تعمیر و ساخت کشتی از خارج از کشور، ۴۰ درصد تعرفه ترجیحی تعلق می‌گیرد.
- ۷۹- در طول برنامه پنجم، طرح آمایش سرزمینی و طرح جامع امور دریایی جزایر و بنادر ایران تهیه و جهت اجرا تصویب شود.
- ۸۰- از ابتدای سال ۱۳۸۹، برداشت از منابع انرژی و پروتئینی دریایی به ویژه در مناطقی که با همسایگان مشترک است اولویت تام یابد.
- ۸۱- در سال ۱۳۸۸ اولویت‌های اجرایی اصل ۴۴ در بخش امور دریایی کشور مشخص گردد.
- ۸۲- در سال ۱۳۸۹ طرح ارتباط هماهنگ جزایر و مناطق آزاد تجاری و مناطق ویژه اقتصادی با بنادر اصلی بازرگانی تهیه و اجرا گردد.

ز) امور حقوقی و قضایی

- ۸۲- تا پایان سال ۱۳۹۰ [با در نظر گرفتن تجارب و یافته‌های ۳۶ حوزه دادگاه عمومی، جزایی، حقوقی و انقلاب مشخص شده در قوه قضائیه برای رسیدگی به پرونده‌های بخش دریایی] لایحه قانونی مربوط به تشکیل دادگاه‌های اختصاصی امور دریایی، حدود صلاحیت آنها، نحوه رسیدگی به تخلفات و اختلافات و کلیه دعاوی ناشی از اجرای قانون دریایی ایران تنظیم و پس از طی مراحل استصوابی از سال ۱۳۹۱ اجرایی شود.
- ۸۳- در سال ۱۳۹۰ از کانون وکلا خواسته شود برنامه مشخصی برای آموزش و ارتقاء سطح معلومات حرفه‌ای داوران و وکلای ایرانی متبحر در بخش امور دریایی ارائه نماید.

ح) امور مدیریتی و نظام اداری

- ۸۴- تمامی بهره‌برداران بخش امور دریایی کشور به دریافت گواهینامه مدیریت کیفیت تشویق و ترغیب شده و مستندات لازم برای بخش نظارت، ارزیابی، کنترل و نحوه رسیدگی به شکایات مشتریان خود را به نمایش بگذارند.

۸۵- ساختار سازمان‌های حاکمیتی و تصدی‌گری در بخش امور دریایی کشور در سند راهبردی مدیریت یکپارچه حمل و نقل مشخص شود و تا پایان سال ۱۳۹۰ با نیازها و رقابت‌های بین‌المللی منطبق گردد.

۸۶- تعامل و هماهنگی در بخش صنایع دریایی با دبیرخانه شورایعالی صنایع دریایی و کمیته‌ها و کارگروه‌های آن بعمل آید و با جلوگیری از فعالیت‌های موازی از متخصصین دریایی کشور به صورت بهینه استفاده گردد.

۸۷- طرح جامع مدیریت صنایع دریایی به منظور ساماندهی، طراحی، ساخت و خرید تجهیزات دریایی، در سال ۱۳۹۰ تهیه شود، به نحوی که شناورهای سنتی ساماندهی شوند و در یک افق ده ساله تمامی شناورهای قدیمی و غیرایمن با طرح الگوی مناسب جایگزین گردند.

۸۸- مدیریت دانش‌بنیان، اساس کار بهره‌برداران امور دریایی کشور است و باید تا پایان سال ۱۳۹۰ طرح مدیریت دانش در این بخش تهیه و اجرا شود.

ط) امور سیاسی، دفاعی، ایمنی و امنیتی

۸۹- در طول برنامه پنجم، اقتدار دریایی ایران در آب‌های تحت حاکمیت خلیج فارس، دریای عمان، دریای خزر و اقیانوس‌های جهان تقویت شود و توسعه یابد.

۹۰- تا پایان سال ۱۳۹۱، منطبق با کنوانسیون‌های بین‌المللی دریایی و استانداردهای بین‌المللی، گارد ساحلی ایران تأسیس شود و شروع به کار نماید.

ی) قانونگذاری

۹۱- ماده ۲ قانون اصلاح تبصره ۲ ماده ۱ [و ماده ۹ و الحاق یک ماده به قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب مهرماه ۱۳۶۳ مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۰] اصلاح شود، به نحوی که کارکنانی که روی واحدهای شناور سنتی، منطقه‌ای و اقیانوس‌پیما فعالیت نموده و حداقل به مدت ۷ سال در دریا مشغول کار باشند از خدمت نظام وظیفه معاف شوند.

۹۲- پیش‌نویس قوانین و مقررات ضمیمه ۶ گانه کنوانسیون مارپول جهت تصویب در مجلس تا پایان سال ۱۳۹۰ تهیه شود.